

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

פקודי

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת פקודי

- ב ..... מפתח של פרנסה ביד הקב"ה - וממילא אין מקום לדאגה
- ג ..... מרבים בשמחה - בחיזוק האמונה
- ו ..... והחודש אשר נהפך להם - מעלת וסגולת חודש אדר
- ח ..... ויקם את החצר סביב למשכן - ראשית חכמה יראת ה'
- יב ..... זכרון לבני ישראל - לזכור מעלתו שהוא בן מלך
- יג ..... חזק חזק ונתחזק - עבדו את ה' בשמחה ובהתחזקות
- טו ..... כי ענן ה' - מעלת המתחזק והמתגבר אף כשנראה לו כי חשך עולם בעדו
- טז ..... אדני הקודש - השפל עצמך וינשאך המקום

פרשת פקודי

הפרנסה ובענייני עולם, אלא 'זירקעו' מלשון רקיע השמים - היינו, שיזכור ש'אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים' (עי' סוטה מט.), והכל נקצב ונגזר ברקיע ממעל, ומה יתן לו ומה יוסיף לו אם ירבה ביגיעה לחינם. וזוהי הפוך את הררי וחבילי צרותיו ל'דקין' - כשיאמין ויבטח שאביו שבשמים הואג לכל מחסוריו, וכל גורלו אינו מסור אלא ביד ה' ולא בידים אחרות כלל וכלל.

מפתח של פרנסה ביד הקב"ה - וממילא אין מקום לדאגה בפרשתן (לש א) 'זירקעו את פחי הזהב', ובאונקלוס תרגם 'זירקעו - ורדידו', שעשו אותן דקין. וביאר ה'דברי ישראל' זי"ע ד'פחי הזהב' מרמז על דאגת הממון שהוא הפח יוקשים של האדם בידוע, ועל כך נאמר 'זירקעו את פחי הזהב' - לעשותן דקין, היינו שימעיט ויפחית את דאגותיו - כלומר, שלא ישקע בדאגת

א. מעשה בר' 'דואג' שנכנס לבית הכנסת בבוקר כשכולו אומר דאגה, גוו שחוח, פניו נפולות כמעט עדי ארץ... ניגש אליו ר' 'חיים' (אשר כשמו כן הוא, מלא רוח חיים וחיות) ושאלו וואס איז היינט - מה היום... כמי שאומר מה אירע עכשיו שהינך דואג, נענה לו ר' דואג וכי אינך יודע שה'ראשון' למניינם הולך ומתקרב ואילו חשבון הבנק מלא וגדוש בצד ה'חובה' (מינוס), ואני אנה אני בא... השיב לו ר' חיים בניחותא, הנה ראה אנכי... עלי להעביר היום 'משלוח' המכיל מאות פרטים קטנים וגדולים לכל מיני 'כתובות' (אדרעסן), וזהירות יתירה נדרשת לבל יתערבו ויתחלפו זה בזה, אלא שלכל 'מקום' יגיע דייקא דבר המיועד לו בלבד, ולא עוד אלא שיש בתוך ה'חבילה' גם דברים מסוכנים - כל מיני סממנים - שאם יגיעו למחוזות אחרים אזי היזקם מרובה, ואין תועלת בהם רק אל המקום המיועד להם מ'ששת ימי בראשית', ותגדל הסכנה כי אין הדרך סלולה וכבושה אלא רצופה במהמורות, והמשלוח מיטלטל אנה ואנה, ואעפ"כ הנני רגוע ושלי, וכוונתי לכל דברי מאכל שהנני מכניס לפי, שכידוע לכל מתבונן גודל הניסים שהקב"ה 'רופא כל בשר ומפליא לעשות', כיצד כל חלק באוכל יגיע למחוז חפצו ויספק לאברי הגוף את צרכו המדויק, מהם תוצאות חיים לשיניים או לעצמות ושאר חלקי הגוף, ואוי לאדם ש'יתבלבלו' אצלו המערכות... ואעפ"כ כולנו אוכלים ושותים ברוגע ובשלווה, כי סמוכים ובטוחים אנו באבינו שבשמים יוצר כל יציר נוצר שהוא 'יוליק' את כל החלקים שבמאכל איש איש למקומו הראוי... אמור מעתה, מדוע תדאג על ה'ממון' הנדרש לך, וכי בזה אין להקב"ה כמה וכמה דרכים להוליכם אליך לצרכיך...

עפי"ז ביארו במטבע לשון שאומרים בברכת המזון 'הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים, הוא נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו', ולכאורה קצת צ"ב מהי ההוספה שהוא נותן לחם לכל בשר לאחר שכבר הננו מודים ומברכים על שהוא זן את העולם כולו, אלא שמנתינת הלחם לכל בשר בחכמה גדולה להחיות בו את רמ"ח האברים ושס"ה גידים נלמד לסמוך על הקב"ה שהוא זן את העולם כולו, ונפקיד את גורלנו בידו באין דאגה ולחץ...

ב. וכשיסיר מעליו כל דאגה, יחיה את חייו על מי מנוחות - ובשובה ונחת יושע. איתא מהגר"א (דברי אליהו, אסתר), דמצינו שינוי נפלא ב'טעמי המקרא' במגילת אסתר, בכתובים המספרים אודות הנערות שנקראו לבוא אל המלך אחר הריגת ושתי, דעל התיבות 'ובהגיע תור נערה ונערה' (ב יב) הטעם הוא קדמא ואזלא (ובתרגום ללשון הקודש משמעותו, קידם והלך), ואילו על 'ובהגיע תור אסתר בת אביחיל' (שם טו) הטעם הוא מונח, מונח, מונח ומונח - ד' פעמים, ומבאר בטעם הדבר, שבא לרמז כי כל הנערות מיהרו ללכת אל המלך - מתוך רצונם לזכות בתואר ה'מלכה', ואילו אסתר הלכה ב'ניחותא' רבתי, והייתה עושה עצמה בחולה על ערש דווי עד ש'ותלקח' בעל כרחא.

מעתה יש ללמוד לדידן, כי היודע ומכיר שממילא הוא וכל גורלו נתונים בידי ה', מדוע ימהר וייגע לריק, ללמדנו בעניינים הנוגעים לנו - בין מדברים הנוגעים אל הנשמה בין מדברים הנוגעים אל הגוף, אל תבהל, ואל תחשוב שבמהירות ופזיזות תרוויח משהו - תגדיל קצבתך או תקדים ישועתך לבוא, אלא הכל בכל מכל יעלה ויבוא לכשיעלה רצון מאת הבורא יתב"ש. ולא עוד, אלא פוק חזי, מה עלה בסופן של כל אותן הנערות שמיהרו כל עוד נשמתם באפם - שילחוהו לנפשם בידיים ריקות כלעומת שבאו - לא מלכה ולא 'משנה למלכה', ואילו אסתר שהלכה בניחותא היא היא נבחרה למלכת העולם.

באר הפרשה - פרשת פקודי

ג

שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה^ה, כי זהו עבודת כל חודש אדר^ו - להרבות בשמחה^ז.

מרבין בשמחה - בחיזוק האמונה
עומדות היו רגלינו בשערי חודש אדר השני, וכבר נודע לכל מה שאמרו חז"ל (תענית כט.) 'כשם

ג. 'מעשה' בשלושה אחים שותפים שנסעו לצורך 'עסק' המשותף למדינת סין (China) הרחוקה, ויהי בבואם תרו אחר 'בית מלון' לשכור לעצמם 'מיטה, כיסא, שולחן ומנורה', לא מצאו רק חדר בקומה התשעים, בלית ברירה סברו וקבלו. והנה בכל ימות השבוע השתמשו במעלית (עליוועטער) אשר עמה 'יעלו שמים ירדו תהומות' במהירות עצומה, אך בפניא דמעלי שבתא יצאו מבית מלונם להתפלל בביהמ"ד דמתא מנחה, קבלת שבת ומעריב, ומשחזרו מצאו עצמם אובדי עצות - 'כיצד הרגל', כיצד יעלו עתה תשעים קומות הבנין ברגל, שהרי לא יתכן לחלל שבת ולעלות במעלית, וכך עמדו בקומת המבוא הנקראת 'לובי' חסרי אונים, כיצד ישאו אותם רגליהם עד השמים... והיאך יהא ביכולתם להתאמץ ולהתייגע כל כך...

עד שנמלכו ביניהם כי הנה חנן ה' כל אחד מהם בכשרון נדיר, 'ראובן' נתברך בקול ערב המושך אחריו בשירתו וזמרתו את כל השומעים עד שאינם מרגישים בין ימינם לשמאלם, לעומתו 'שמעון' יחיד מומחה בלספר מילתא דבדיחותא, ואילו 'לוי' הוא פה מפיך מרגליות, וכיד ה' הטובה עליו יודע להמחיש ולצייר את כל דבריו מתוך חיות ומתיקות עד שלוקח את קהל השומעים ל'מחוזות אחרים'... וקבעו ביניהם, ש'ראובן' יפצח בשירה וקול זמרה בכל הילוך שלושים הקומות הראשונות, וממילא לא ירגישו במאמץ העלייה כי יהיו עסוקים ראשם ורובם 'לשמוע אל הרינה ואל התפילה', בהמשך יאמר 'שמעון' דברי צחות המעלים שחוק וככה יעלו עוד שלושים קומות, ובחלק השלישי יתכבד 'לוי' להשמיע מדברותיו עד שיגיעו בשעה טובה ומוצלחת אל מקום שהותם בקומה התשיעית.

ואכן כך עשו, 'ראובן' הנעים להם את החלק הראשון ועלו 'בנקל' שלושים קומות, לאחריו פתח 'שמעון' במליצות ודברי שחוק ולא הרגישו באימוץ הרגל, ולבסוף החל 'לוי' לדרוש, עד שהגיע לקומה השמונים, ונסתם לו המעיין... ולא עלה על זכרונו שום מימרא נאה, 'ווארט' חזק... או מעשה הגון... וביקש מהם, הזכירו לי 'משהו', בכדי שנוכל להמשיך לעלות, ואכן 'תרמו' לו מידיעותיהם והמשיכו לעלות עד לקומה השמונים ושבע... ושוב התחנן בפניהם הבו לי מעשה... כי כבר כשל הכח לעלות את שלושת הקומות האחרונות, עד שנזכר בעצמו, ואמר להם שמעו נא מעשה שהיה... מעשה בשלושה אחים שהוצרכו לעלות תשעים קומות, ובהגיעם לקומה השמונים ושבע נזכרו ששכחו למטה את 'מפתח' החדר...

לדין ייאמר, הנה ימים באים, ימי השמחה בהם ניתן להתעלות ללא גבול, ואף הקב"ה פותח את אוצרותיו להשפיע עלינו עד שיבלו שפתותינו מלומר די, אך דבר אחד אסור לשכוח... את ה'מפתח'... וכלומר, ה'מפתח' להתעלות נמצאת בידנו, רק בנו תלוי ועומד אם 'ממנו נקח לעבוד'... או שנשאר אותו נחשל כ'אשתקד', וח"ו שנעלה קומות על גבי קומות ונשאיר את המפתח 'למטה', כי מה הרווחנו בכל הזמנים הגבוהים, אם סוף דבר נשוב למטה לקחת את המפתח ונשאר שמה מחמת חוסר אונים וכח.

ד. וצריך לבאר מהו 'כשם, כך' ואיזה עניין 'למד' חודש אדר מחודש אב. ויש שביארו על פי מה שכתבו התוס' (מגילה ה: ד"ה ממעטין) לפרש מה דאיתא התם (לגבי תענית) 'ממעטין' שהכוונה 'שלא יהו ששים כלל', וכתבו ש'אין לפרש ממעטין אבל ששים קצת, דאם כן היה לו לפרש השיעור מה הוא קורא ממעט', ומכך שהגמ' סתמה ולא פירשה את השיעור מוכח שהכוונה היא שממעטים לגמרי, והביא המג"א (או"ח סי' תקנ"א סק"א) דברי התוס' הללו כלפי מה שאמרו משנכנס אב מעטים בשמחה (וכן נפסק במ"ב שם סק"א), ומעתה יש לבאר דברי הגמ' שכשם שמשנכנס אב ממעטים בשמחה לגמרי, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה 'לגמרי', שלא ישייר בקרבו מעט עצבות, אלא כל כולו יהא שרוי בשמחה.

בדרך צחות שמעתי מה שתלו הא בהא, כי הנה הרואה את חברו אוכל בשר שמן בתשעת הימים שבין ר"ח אב לתשעה בו, ומשמח ב'כלי זמר' וכדו', בוודאי יצעק עליו בקול רעש גדול שהוא פורץ גדר וישכנו נחש (ראה שו"ע או"ח תקנא ס"א), כי אפילו התינוקות יודעים שבימים אלו נהגו איסור באכילת בשר ושתיית יין, כיו"ב ממש 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', שאם יראה את חבירו בפנים נפולות יוכיחו על כך בכל תוקף, וידרוש ממנו להסיר עצבות מלבו ולשמח בשמחה של מצוה. ובעיקר ייאמר כזאת לכל יחיד באשר הוא, יוכיח איש את עצמו מדוע אינו שרוי בשמחה (אדרבה הוא שרוי בעצבון ל"ע) בימים שמחים כאלו...

באר הפרשה - פרשת פקודי

חידוש נפלא אמר הגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל (מכתב מאליהו פורים עמ' קכא) שכשם ש'ממעטים בשמחה' שבחודש אב היינו שהשמחה מתמעטת מיום אל יום, שמר"ח ואילך צריך להתחיל ב'מיעוט', ואח"כ יש דינים מיוחדים לשבוע שחל בו תשעה באב, וגובר האבל בערב ת"ב עד לתשעה באב עצמו, כך גם משנכנס אדר מרבית בשמחה - צריך להרבות את השמחה מיום ליום, וכלשונו (בעמ' קכד) 'להרבות את השמחה מדריגות רבות וכו', ומתחילים כבר מראש חודש לגודל ההכנה הנדרשת, וממשיכים בעבודה זו מיום ליום'.

ה. הנה הא דאמרו חז"ל (שם) 'משנכנס אב ממעטין בשמחה' הובא להלכה בשו"ע (או"ח סי' תקנא ס"א), ואילו 'משנכנס אדר' לא נכתב בשו"ע (רק בדברי הגמרא), וכל כך למה, כדי שלא יוכלו לצאת יד"ח השמחה בלימוד ההלכה בלבד על דרך שאמרו (מנחות קי.) 'כל העוסק בתורת... כאילו...', רק יקיימוה בפועל ממש.

אמנם בדברי חז"ל במשנה ובגמרא הובאו שני הדינים, אלא שגבי חודש אדר קצרו 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' ולא האריכו במה וכיצד, ולאידך גבי חודש אב אמרו 'משנכנס אב ממעטין בשמחה', וביארו בארוכה כיצד יש לקיים את ה'ממעטין' בחודש אב, ומדוע לא ביארו כיצד ובמה יש לקיים את ה'מרבין בשמחה',

ושמעתי מאחד מצדיקי הדור שליט"א, דמי שבא להתלמד להיות 'רופא' ילמד בתוך הלימודים כדת מה לעשות באיש אשר בלע מידי הרבה תרופות בפעם אחת, כי הבולע הרבה מהם מסוכן הוא שיובילוהו 'משמגר ועד הר הזיתים'... אבל אם אחד יבלע כמות מרובה של וויטאמינים, אע"פ שהדבר גרוע אבל אינו מסוכן כ"כ, ואין 'הלכה' או 'הוראה' מה לעשות באיש כזה. כיו"ב, כשמורים לנו למעט בשמחה, אזי 'להגדיל' ולהרבות את הטיפול הוא מסוכן, לזה הורו לנו הלכה ברורה באיזה דברים למעט - כגון לא להתחתן ולא לבנות בית, כדי שלא יסתכנו בעצבות יתירה, אבל בענין 'מרבית בשמחה' אפילו אם יעברו יותר מהנצרך, אין זה סכנה להיות מאד בשמחה (ואפילו אם יגיע למצב של שמחה יתירה מן השיעור, שכבר 'עבר את הגבול' ואינו טוב) ואין צורך ל'הלכה ברורה' ו'הוראה' מה לעשות ומה לא לעשות כדי למנוע זאת.

עוד ייאמר בה, כי כאן לגבי חודש אדר לא נכתב במה וכיצד מרבין, כי אין לומר למי שזכה בלאטערי (לוטו) במה לשמוח, אלא הוא עצמו ישמח בכל העולה לפי מצבו, ועל דרך זה צריך להיות 'מרבין בשמחה', מתוך עומק הרגשת השמחה בישועת ה', וכל אחד יבטא את השמחה כפי עניינו.

ו. מנהג צדיקי בית זידיטשויב היה שלא לומר 'תחנון' בכל ימי חודש אדר, וטעמם עמם בדרכי הרמז והסוד (וברור שאין הדבר שווה לכל נפש, ואין הדברים אמורים אלא לאותם צדיקים והמהלכים לאורם ולא לכל אחד). פעם נדברו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב זי"ע עם הגה"ק הישועות יעקב זי"ע, שאל הישועות יעקב את ר' אייזיק מה טעם מנהג זה, ואבקש שהרבי יגלה טעם עפ"י נגלות התורה ולא על פי החסידות ותורת הח"ן. ענהו הרה"ק מזידיטשויב, הרי זה פסוק מפורש... אך הישועות יעקב לא זכר היכן ומהו הפסוק האומר כן... ענהו הרה"ק, כתיב (אסתר ט כב) 'והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב', הרי לך, שכל החודש 'יום טוב' אריכתא, ושפיר יש טעם עפ"י נגלה שלא לומר בו תחנון. ואף שאין הכל נוהגים כן לענין תחנון, מכל מקום הוראה יש כאן, שכל החודש זמן גבוה ונעלה הוא, ויש לנצל כל יום ויום בו כיום טוב ומועד, לשאוב ממנו רוח הקודש והתעלות בעבודת ה'.

ובספר 'שיח שרפי קודש' (פורים ט) הביא בזה"ל. הרה"ק ה"ר אברהם מסוכטשוב זי"ע היה רגיל לספר בפורים מעשה מן קראקאווער פיאק (השיכור מקראקוב) ששתה יי"ש ונשתכר שתי שבועות קודם פורים ושתי שבועות אחר פורים, כי אמר שבאמת קשה על המן הרשע, שהי' רוצה להרוג ולאבד את כל היהודים ח"ו, איך קבע זמן רק על יום אחד, אולי כמה וכמה מהיהודים מטמינים את עצמם בתוך בורות שיחים ומערות, ולא יוכל להרוג אותם ביום אחד, והי' צריך להגביל זמן עכ"פ לכל חודש אדר, כמו שנפל לו הפור בחודש אדר. והה"ק הר"א מסוכטשוב ז"ל הי' מפליא קושיא זו, ותירץ בשם הפיאק הנ"ל, אשר גם בזה עשה המן רשעות, וחשב אולי לא יוכל להרוג אותם והיפך יהי' - כמו שהי' באמת, ויעשו ישראל אותו היום יו"ט, יהי' להם יו"ט רק יום א', ולא לשמוח כל החודש, ואמר הפיאק אני יודע כוונת המן הרשע שכוונתו למעט שמחתנו, אבל באמת השמחה הוא בכל החודש לכן הנני שותה שתי שבועות לפני פורים ושתי שבועות לאחר פורים, והבן עכ"ל. ולענייננו - אין כאן הוראה לדין לקיים 'עד דלא ידע' בכל החודש, אבל זאת נזכירה, לקיים 'ידע' את קדושת וגדולת כל החודש, לנצלם כראוי וכיאות.

ורמזו בשם הגר"א דהא איתא בגמרא (מגילה יג:) שכשהפיל המן פור הוא הגורל ונפל בחודש אדר שמח שמחה גדולה, אמר, נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע שבז' באדר מת ובז' באדר נולד, וצריך ביאור, מדוע שמח כשראה שבסופו של דבר עלה גורלו לי"ד בו והרי בז' מת משה, אלא מכאן, שיום זה משפיע על כל החודש,

האמונה באבינו שבשמים, וכמו שכתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פסוק תרמ"ה ד"ה מצות) בשם ה'חובות הלבבות' אין שמחה כשמחת הבוטח בה'. וכפי שמבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (כללי אורייתא אות ז) בלשון הפסוק (תהלים יש ט) 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', פקודי הוא מלשון 'חיסרון' (כמו 'לא נפקד ממנו איש', במדבר לא מט), וכלומר, שהמבין שחסרון פרנסתו או חסרון הבריאות וכיו"ב כל אלו הנם פקודי ה' - הם באים מה' שהוא והנהגתו ישרים המה, ומקבל את הנהגת ה' עמו באהבה - 'צורי ולא עוולתה בו', הרי מחשבות הללו משמחי לב המה, ותמיד יהיה בשמחה. כי מה לו לכאוב ולהצטער על העובר עליו, וכי ראית מימך אדם המצטער על 'שובתו'. ונמצא כי אמנם דברי חז"ל נאמרו לכל אחד ואחד כי אכן בידו להיות בשמחה על אף כל

והנה רבים אומרים, מה לי ולשמחה, כאשר שקוע אני בסבך צרותי, זה בכה וזה בכה, וכיצד ניתן ל'דרוש' ממני להרבות בשמחה, אכן הדרך הישרה להגיע אל השמחה היא כמאמרו של הרה"ק מרוז'ין זי"ע (עירין קדישין ח"ב) ש'מרבין בשמחה' היינו ע"י חיזוק האמונה, ומפרש כי המאמין בהקב"ה יודע גם בעת הקושי ש'עמו אנכי בצרה', ובוודאי בקרוב ה' יעזרהו ויחלצהו מכל הצרות, וממילא, לבו מתמלא שמחה כבר בעת הצרה, מתוך ידיעתו שתיכף תבוא הישועה.

וזה כלל גדול, כי מקור העצבות נובעת מחסרון האמונה^ט שהקב"ה הוא מנהיג עולמו וכל מעשיו באמונה ולטובה, ועל כן תמיד אינו שמח בחלקו ומסתפק במה שיש לו, ולעומת זאת מקור השמחה הוא מבהירות

ואם לרע אמרו כן, עאכו"כ שכשנהפך לטובה, וודאי שכל החודש 'בר מזל טוב' הוא... ולכן תיכף כ'שנכנס' אדר כבר מרבין בשמחה.

ז. וכבר כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (ד"ה משנכנס) בזה"ל, מרבין בשמחה, כי 'בשמחה' עולה מספר 'שנה' (355), ר"ל שהשמחה המתעוררת אז באדם ממשכת שמחה וחדוה לכל השנה, עכ"ל. ומעתה מי הוא שלא ירצה לשאוב

שמחה וישון לכל השנה כולה ממעייני השמחה הפתוחים לרווחה, והכל תלוי בעבודתו בימים האלו.

ח. והרי השמחה צריכה להיות 'שמחה' באמת, ולא רק תחת 'עול כבוד' שהוא מחויב לשמוח בימים אלו כי אין שמחתו שמחה, וכמו שמספרים בדרך הלצה, שפעם היה עני ואביון שהיה נאנח תמיד על מצבו הדחוק ועל החובות הרבים התלויים בצווארו, פעם הוכיחו צדיק אחד מדוע אינו בשמחה תמיד, והלא צריך האדם לעבוד את ה' בשמחה, ויהי כשמוע כן העני נאנח שוב כדרכו ואמר אוי, נתחייבתי בעוד 'חוב' עכשיו... וכי לא די לי ב'חובות' שיש לי עד היום... פשיטא שזו איננה שמחה מעומק הלב כראוי.

ט. וכך פירש הרה"ק מרוז'ין זי"ע את הפסוק 'ירבו עצבותם אחר מהרו' (תהלים טז ד) כי יש בני אדם שאף אם יש להם די פרנסתם דואגים על העתיד ומזה יש להם עצבות וזה ירבו עצבותם - מחמת 'אחר מהרו' שדואגים מה

יהיה אחר כך (עטרת ישראל בשמו).

י. איתא במשנה (אבות ב טו) 'היום קצר והמלאכה מרובה, והפועלים עצלים והשכר מרובה ובעל הבית דוחק', ומן הנראה שהמשנה באה להחשיך לנו את המצב... אבל שמעתי מחכם אחד, שהוא כמו הנכנס לחנות נעליים, המוכר שומע את מבוקשו, ונותן לו ג' קופסאות של מנעלים, הקונה מתחיל למדוד אותם ובינתיים נפנה המוכר לעזור לקונה חדש, אדהכי והכי מנסה הקונה הראשון להחזיר את המנעלים שאינם לטעמו או למידתו לתוככי הקופסא ואינו מצליח, כי אם מניח שני המנעלים זה בצד זה הרי הקופסא צרה מידי, ואם מניחם זה על גב זה הקופסא נמוכה מידי, ולמעשה, שב המוכר אליו והוא מצליח בין רגע להכניסם כראוי, הא כיצד, כי בעל הבית - זוהי עבודתו וזוהי פרנסתו, והוא מכיר בסודם של דברים, יש להכניס את המנעלים זה הפוך מרעהו ברוחבם, וגם כשראש אחד לצד זה ישים את ראשו של שכנו לצד שני, וזאת באה המשנה לומר לנו, כל איש ואיש עם תירוץ שלו, אין לי כח, אין לי מח, אין לי חשק אין לי חברותא, אין לו כסף, וכו' כבר שמע האיש הרבה דרשות חיזוק, ומכל מקום עדיין היום קצר והמלאכה מרובה, אינני מספיק מאומה ולא זו מאומה, עצה אחת יש לך, כשתכיר שהכל תלוי בידך - אתה 'בעל הבית' אז תצליח, שהרי הכלל הוא בעל הבית דוחק - הוא מצליח להדחיק ולהכניס כל הנצרך אף כשנראה לאחרים שהכלי קיבול מידי צר או מידי נמוך וכיו"ב.

נמצא שמה שאמרו בסיום המשנה 'ובעל הבית דוחק' אינו חלק מהקושי המוצב בפינו, אלא היא 'עצה טובה' - כשתכיר שהכל תלוי בידך - אתה 'בעל הבית' אז תצליח, שהרי הכלל הוא בעל הבית דוחק - הוא מצליח לדחוק

באר הפרשה - פרשת פקודי

העובר עליו^א, אם יחזק וישריש בעצמו את האמונה השלימה^ב.

לרוב התגלות אהבת ה' לבניו חביבו וכן לרוב התעוררות האהבה של בני ישראל לאביהם שבשמים, ועל דרך שאמרו בגמ' (שבת פח.) 'הדור קבלוה בימי אחשורוש', ופירש רש"י 'מאהבת הנס שנעשה להם'.

והחודש אשר נהפך להם - מעלת וסגולת חודש אדר

צדיקן הדורות הפליגו בגודל הימים המבורכים של חודש אדר^ג, אשר מה רבה סגולתם להשפיע על בני ישראל כל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמויות^ד, וכך אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע 'ראוי לכל איש מישראל לחזור בתשובה שלימה בזה החודש אדר, כי זה החודש מסוגל לתשובה^ה, עוד אמר, 'אדר

ולחכניס כל הנצרך אף כשנראה לאחרים שהכלי קיבול מידי צר או מידי נמוך וכיו"ב... כך אם ישים האדם אל ליבו כי ה'בעל הבית' יצליח 'להכניס' את עסק התורה לסדר יומו 'והכל על מקומו יבוא בשלום'... וגם אם הכל הפוך (כדוגמת הנעליים), אין חשק ואין מח, בלי חברותא וכיו"ב עדיין ביד 'בעל הבית' לסדר את הכל...

ועל דרך זה ייאמר גם לענייננו, 'בעל הבית' יכול להכניס בתוך מצבו גם שמחה... וגם אם נדמה שהכל הפוך עדיין ביד 'בעל הבית' להיות שמח מתוך האמונה שמצב הפוך זה הוא הוא ה'ישר' באמת...

רמז נפלא נתן בה אחד ממגיד-מישרים שליט"א, כי שתי תיבות אלו 'אני מאמין' נקראים הן בישר הן בהפוך - אם תעביר את האל"ף שבראש תיבת 'אני' לסוף תיבת 'מאמין', ובא לומר שעלינו להיות 'מקשה' אחת של אמונה, הן כשהכל הולך למישרין (ביושר) הן כשהמצב הפוך ח"ו, ובכל אשר הוא פונה הוא נופל ונכשל ל"ע, גם אז יזעק 'אני מאמין'... כי הקב"ה אינו עושה מאומה לרעתו, והכל לטובתו הגמורה.

בדרך צחות ניתן להוסיף כי מהותו של חודש אדר הוא 'ונהפוך הוא', לרמז כי גם אם שרוי ל"ע במצב של 'ונהפוך הוא' - הכל מתנהל אצלו בהיפוך הטוב... עדיין יתחזק באמונה, וכל עצמותיו תאמרנה אני מאמין...

יא. דברים נפלאים הביא הגה"צ בעל מחבר 'רמזי מחשבה' שליט"א (הסובל בשנים האחרונות יסורים נוראים ממחלה קשה, השי"ת ירפאהו ברפ"ש במהרה) בהקדמת הספר, וז"ל. משנכנס אדר מרבין בשמחה. בשפת אמת (ליקוטים) מביא את דברי הזוה"ק (תיקוני זוהר אתון כ"ב) בשמחה אותיות מחשבה. והענין מתבאר בפשיטות שלהיות בשמחה תלוי במחשבתו של אדם, שמחה אינו תלוי כלל במה שיש לו לאדם ובמה שחסר לו לאדם, אם מחשבותיו של אדם יהיו מחשבות המביאות לו שמחה הוא יהיה בשמחה.

החושב שאם ישלים לו הקב"ה את כל חפציו שהוא משער לעצמו שהוא חפץ בהם, רק אז יוכל להיות בשמחה, טועה הוא, כל אחד יכול להביט מסביבו ולראות את האנשים שכאילו יש להם די מחסורם, ופניהם עצובות, כי אין שום דבר יכול להביא שמחה לאדם, אם לא שבמחשבתו הוא מכניס לעצמו מחשבות של שמחה, כשהוא מאמין במחשבתו שכל מה שעושה הקב"ה בשבילו הכל הוא לטובה, ואין שום דבר רע יכול לצאת מאיתו ח"ו.

ואומר לכם זאת ממה שאני רואה ומרגיש מעת שהקב"ה שלח לי מתנות נפלאות (בלשון נקיה, חולי ומכאוב נוראים ל"ע), אין שום דבר שיכול לעצור את השמחה באדם, המחשבה ורק המחשבה של האדם מחליט האם הוא יהיה בשמחה או שיהיה בצער, אין הקב"ה לוקח מאף אחד את הבחירה להיות בשמחה, גם אם נשלח לו ממרום כל מיני מתנות, ונראה לו שנלקח ממנו דברים מסויימים, הרי את המחשבה אין הקב"ה לוקח ממנו, ועל המחשבה האדם עצמו בעל הבית, ויכול הוא לחשוב ולהתבונן בטובות הנפלאות שהקב"ה עושה איתו, ולראות בחוש איך שבכל צעד ושעל הקב"ה נמצא סביבו ואין הקב"ה עוזב את אף אחד אפילו לא לרגע קט.

ואם רק יחשוב האדם טיפה מן הים ממה שהקב"ה חושב עליו, כבר היה מזמן בשמחה, דהקב"ה חושב ומשפיע על כל אחד ואחד בכל רגע ורגע חיים טובים ומאושרים, סוף דבר, הכל תלוי במחשבותיו של אדם, ובמחשבתו הוא מחליט אם להיות עצוב ומדוכא או להרים את רוחו ולהיות בשמחה ולחיות חיים רוחניים ומרוממים. עכ"ל.

יב. עוד עצה טובה שעל ידה יזכה לקנות מדת השמחה מצינו בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שקלים תרל"ד) שעל ידי שיתן מנכסיו לאחרים יזכה להרבות בשמחה, ובזה מבאר מה שאמרו חז"ל (שקלים פ"ב מ"א) 'באחד באדר משמיעין על השקלים', כי זה ההקדמה לזכות לקיים 'משנכנס אדר מרבין בשמחה'.

מעשה באיש עשיר שמזונותיו היו מצויין לו ברווח ובכבוד, בניו כשתילי זיתים סביב לשולחנו, ולא חסר לו מאומה, מלבד דבר אחד, והיא - מידת השמחה, פעם נכנס בצר לו אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע ותינה בפניו -

בלב ישראל אומין וחיוזק הלב ורגש קודש והתרוממות הנפש' [ועי"ש שמבאר בזה מה שאמר אביו הרה"ק האבני נור' זי"ע 'שאדר קודם ניסן הוא כעין אלול קודם תשרי'].

עוד איתא ב'מאור ושמש' (שקלים), שבחודש אדר יש כח גדול לישראל שאפילו בהבל פיהם בלבד ימתקן כל הדינין והגבורות והרוחות רעות שלא ישלמו כלל וכלל בעולם.

הזמן לעשות תשובה מאהבה, והזמן מסוגל יותר מתשרי, שאז תשובה מיראה ועתה תשובה מאהבה'. וביאר בזה מה שאמרו חז"ל (תענית כט:): שבן ישראל שיש לו דין עם נכרי ישתדל לקבוע את הדין לחודש אדר 'דבריא מזליה', ונרמז בזה ל'דין' שיש לכל אחד עם הנכרי' שלו, כלומר חלק הגוי' וה'עמלק' שבקרבו, ועתה בחודש אדר יכול לברר אותו חלק ולגרש אותו ולנצחו. ונפלאות מצינו להרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (ויקהל שקלים תרע"ט) שכתב שבחודש אדר 'נותנין מן השמים

מדוע רחוק הוא משמחת החיים... ענהו הרבי בקוצר אמרים, 'פתחת שקי - ותאזרני שמחה...' כלומר שיפתח את כיסו וארנקו לפרנס אחרים משלו, עי"ז יזכה לסיפא דקרא להיות מלא שמחה, כי כך הוא טבע העולם, שהנותן למען אחרים מסיח דעתו מצרכי עצמו וממילא אפשר ל'שמחה' לחול עליו.

יג. ביותר הדברים אמורים בחודש אדר שני, וכאותם דברים נפלאים שכתב הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע (חמשה מאמרות מאמר סמוכים לעד), שהנה מבואר ב'יערות דבש' (ח"ב דרוש ח) וכן ב'בני יששכר' (אדר מאמר א אות יא) כי חודש אדר שני הוא למעלה מן המזל, שהלא י"ב חודשים הם כנגד י"ב מזלות, וחודש זה - החודש הי"ג הוא מחוץ לשליטת המזלות, 'על כן החודש הזה מסוגל לטובה, שנזכה לעלות בכח התורה למעלה מן המזל הטבעי, ויריק עלינו ית"ש ממזלא עלאה למזלא תתאה שפע הצלחה וישועה בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן'.

כה אמר הגרי"ח זאנענפעלד זצ"ל, בהקדמת טעם מדוע מוסיפים פרק 'ברכי נפשי' ביום ראש החודש, כי בפסוק האחרון יש בו י"ב תיבות, ומרמז ל"ב חדשי השנה.

מוסיף הגרי"ח לבאר עפ"י מחלוקת המובאת בגמרא (ברכות קיח.) אם 'הללו-י-ה' נחשבת כתיבה אחת או שתיים, ובשנה פשוטה נקטינן שהוא תיבה אחת, ובשנה מעוברת נקטינן כמ"ד שהם ב' תיבות, נמצא ישנו י"ג תיבות בפסוק אחרון שבברכי נפשי.

לפי"ז נמצא חודש אדר ב' הוא כנגד תיבה אחרונה - שם י-ה' המרמז כולו לחסדים ורחמים מגולים (מי דבש להגאון

רמ"י סופר עמוד תקג).

יד. דבר חידוש אמר הרה"ק מבארניב זי"ע (חמרא טבא לקוטי אמרים אדר) כי אדר מסוגל לרפואה בעיניים, ונרמז זאת בהא דאיתא בגמ' (נדרים נד:): 'נונא סמא לעינים' - דגים הם סם רפואה לעינים, ומאחר ש'מזל אדר דגים' על כן מסוגלים להשפיע רפואה לעיניים, וזהו שאמר הכתוב 'אשא עיני אל ההרים', כי 'הר' בגימטריא 'אדר', ונאמר 'הרים' בלשון רבים, כי פעמים שיש ב' חודשי אדר, וזהו שאמר הכתוב אשא עיני - להמשיך רפואה לעיני, אל ההרים, הם חודשי אדר.

טו. סיפר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"מ אדר), וז"ל, 'אצל הבעש"ט הק' הגיעה פעם נשמה לתיקון, והכיר בה כי היא נשמה ישנה מאוד ממאות שנים, שאל אותה, איך יתכן שהאר"י הק' לא תיקן אותך, והרי היה מתקן את כל העולם, והשיבה לו כי היא היתה תקועה במקום עמוק כל כך, ולא הצליחה לצאת משם, אבל בעת שנפטר הב"ח זצ"ל נעשה שמחה גדולה בכל העולמות, ומגודל השמחה הצליחה להשתחרר משם ולרחף בעולם, עד עתה שהגיעה לפניו. והוסיף הרה"ק, ישנם אברכים התקועים עמוק כל כך, שאינם מצליחים להתרומם משם ולחזור בתשובה, אמנם, בראש חודש אדר, שכתוב עליו מרבין בשמחה, מגודל השמחה יכולים להתרומם ממקום ולעלות, עכ"ל.

טז. ביותר הדברים אמורים בחודש אדר השני, וכמו שאמר הגאון הגדול רבי דוד יונגרייז זצ"ל, כי איתא בגמרא (יומא כ.) 'השטן' - בגמטריא שס"ד, לרמז ששס"ד ימים מתוך שס"ה ימי השנה יש לו רשות להשטין, יצא יוה"כ שאין לו רשות להשטין באותו יום. אמור מעתה, הרי שנת העיבור יתירה על שס"ד ימים, ואין ביד השטן להשטינו לדבר עבירה בשאר הימים העודפים על שס"ד - והיינו בחודש העיבור, והרי הם כיוה"כ לענין זה (מי דבש להגאון רמ"י סופר עמוד תקג).

באר הפרשה - פרשת פקודי

ויקם את החצר סביב למשכן - ראשית חכמה יראת ה' בפרשתן (מ לז), ויקם את החצר סביב למשכן ולמזבח ויתן את מסך שער החצר ויכל משה את המלאכה, וביאר בספר 'חשב האפוד' (להנה"צ ר' פנחס אריה זצ"ל אב"ד טורקא, נרפס בשנת תרכ"ב) על פי מה דאיתא בגמ' (שבת לא:): 'מכריז ר' ינאי, חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתיה עביד' - חבל על מי שאין לו חצר ועושה שער לחצר (שאיין לו). והכוונה, למי שיש

בו תורה ואין בו יראת שמים, כי התורה אינה אלא 'שער' להיכנס בו אל ה'חצר' דהיינו היראה, אלא 'צריך שתקדים לו יראת שמים' (לשון רש"י יומא עב:). ומעתה יתבאר לשון הכתוב, שה'משכן' היינו השארת הקדושה, כמו בן ה'מזבח' הוא מקום זביחת הקרבנות ובכלל זה 'זביחת היצר', וכמו שדרשו חז"ל (סנהדרין מג:): בפסוק (תהילים נ כג) 'זובח תודה יכבדנני' שהכוונה למי שזובח את יצרו, וההקדמה ל'משכן ולמזבח' הוא 'הקמת החצר'

יז. מסופר על הגה"ק הגרי"ז מבריסק זי"ע, כי בימי 'הרס עולם' נשאר בגפו עם חמשת בניו ושתי בנות (ה"ה הרבנית פיינשטיין והרבנית שיף), לאחר שנלב"ע הרבנית עם שניים מצאצאיהם, והנה הרבנית שיף היתה שבורה עד דכדוכה של נפש מאחר שהיתה אז כבת ז' שנים, ומלאה 'געגועים' עזים לאמה ששחל"ח, רק 'מזכרת' אחת נשאר בידה 'שרשרת' שנותרה לפליטה מאמה ע"ה. שרשרת זו קרועה היתה, וללבישה לא הייתה ראויה, רק הייתה ה'יתומה' מחזקת אותה ב'שימה כנגד הלב', בלכתה בדרך בשכבה ובקומה, ובה היתה מתנחמת פורתא.

אחר זמן, כשעסקני עולם הפעילו כל כוחם, הצליחו להשיג רשיונות להעלות את ה'רב' עם כל בני משפחתו לארץ הקודש, ואכן, אחר כל ההרפתקאי דעזו עליה, הגיעו דרך אניה בלב ים לחוף מבטחים בערש"ק 10 דקות אחר שקיעת החמה. כמובן שלא היה להם כל היתר לעלות ליבשה עם מיטלטליהם, כי הים דינו ככרמלית ואסור בטלטול, וכל אחד מהנוסעים לבש כל מה שיכול ללבוש וירד כך מהספינה, עתה נפל דבר, כיצד ינתקו ילדה קטנה כבת ז' מה'זכר' האחרון שנותר לו מאמה ע"ה, עד שנדמה היה כי לנתק אותה מאותה השרשרת הרי הוא כמנתק אותה בחייה מאמה... ומי יאמר לה - לאותה קטנה הממרת בבכי תמרורים... הלכות 'כרמלית' וטלטול בשבת, כשהדברים נוגעים לענייני נפשות, מכיוון שכך הוטל ה'תפקיד' על אביה - ה'רב', וכך סיפרה הקטנה - לימים הרבנית שיף, אביה ניגש אליה ובאהבה וחמימות חיבק אותה, והאריך לתאר ולהפליג בשבח אותה השרשרת האהובה... ולאחר מכן הוסיף, אבל, השבת חביבה לנו עוד יותר, הרבה יותר מהשרשרת, ובזה הצליח לחמם את ליבה, וויתרה על השרשרת וכך ירדה מהאניה.

וכך אמרה הרבנית, הבה נחשב חשבוננו של עולם, וכי יש כח ב'מילים' לשכנע ילדה קטנה במצב כזו שתוותר על 'שטיק מאמע' (חטיבה אחת של אמה) שראתה באותה שרשרת... אין זה אלא שהאהבה והחמימות שהחדיר אבי הגדול לתוכי לבי לאהוב עד אין סוף את השבת - היא שגברה על שאר מיני האהבה. הוסיפו לפרש עפ"ז בנוסח התפילה 'והנחילנו ה' אלוקינו באהבה וברצון שבת קדשך', שעל ידי האהבה לשב"ק יזכה 'לנחול' אותה כראוי בכל פרטיה ודקדוקיה.

לדין ייאמר, כל אחד וה'שרשרת' שלו... - הנסיון והקושי שלו שהוא קשור בו, עד שמרגיש שאינו יכול להתנתק מכך, עצתו היא שיכניס בלבו אהבה יתירה לאביו אוהבו שבשמים, עד שתגבר האהבה להשי"ת על שאר האהבות והתאוות, ועי"ז יוכל להתנתק מכל דבקותו בעניינים שהם היפך הקדושה...

עוד ייאמר בזה, מעשה באיש כפרי שנכנס לעיר הגדולה, בעודו מהלך ברחובה של עיר ונהנה מכל רגע של התבוננות בבני האדם דרי העיר השונים ממה שהורגל, הגיע האיש בסמוך ל'לוח המודעות', ולנגד עיניו נגלה מודעות גדולות מאוד באותיות של 'קידוש לבנה' המבשרות על קיום משחק 'כדור רגל' (soccer), החל האיש לשאול מה זה, מי זה, מה עושים שם, ומה מטרת התאספות האלפים ורבבות שמה, מה מרוויחים שם ומה רואים שם, ענו לו, יש שם משחק כדור רגל... ועדיין תמה האיש, מה יש בדבר זה, האם זה מיועד לתשב"ר או רק לקטני קטנים, ענו לו, לא ולא, מיועד דייקא לאנשים מבוגרים בעלי דעת, ועדיין לא הצליח הכפרי להבין, עד שפקעה סבלנותם של עוברי האורח, וכך אמרו לו, שמע בני, אי אפשר להסביר למע"כ מה יש שם, תבוא תרגיש תבין... וכבר לא יצטרכו להסביר לך, בבואו מצא תור ארוך הצובאים על ה'קופות' בכדי לזכות לקנות טיקעט (כרטיס), ונעמד אף הוא ככל העם וקנה טיקעט בעד פרוטותיו האחרונות, הגם שלא הבין 'בחייכון וביומיכון' עבור מה הוא נמצא כאן ומה יזכה לראות שם - שהרי לאו בכל יומא הוא נמצא בעיר הגדולה, והרי זה 'דבר האבד'.

להשריש בקרבו יראת שמים" (הנקראת 'חצר'), על כן בתחילה נאמר ויקם את החצר סביב למשכן ולמזבחה, ואח"כ כתיב ויתן את מסך שער החצר שהוא רומז ל'תורה' (שהיא השער). ואם ככה יעשה, שיתחיל ביראה ויתחזק בלימוד התורה יזכה להגיע לרום המעלה בתשוקה

רבה עד כלות הנפש לקל חי, וזהו שמסיים הכתוב ויכל משה את המלאכה, כי 'ויכל' הוא מלשון 'נכספה וגם כלתה נפשי'. ועוד יתפרש, כי 'ויכל' היינו מלשון 'כליון' ונמר, שע"י יש בו יראת שמים ותורה זוכה לכלות כל המלאכה הרומז לדינים רח"ל"ט, וכדאיתא

משנכנס ל'היכל' הגדול, ראה 'פארענצ'עס' גדולים העומדים הכן לקלוט את ההמונים, והנה 'החל המשחק' - באמצע ההיכל מתגלגל כדור הלוך ושוב, וכמה בריונים רצים סביבו ובוועטים בו ימה וקדמה צפונה ונגבה, חלק מהקהל בוכה וחלק שמח, הללו צועקין והללו מצווחין, והיה ה'כפרי' עומד ותמה, מה יש בו באותו כדור המתגלגל שהכל רוצין לחטפו לעצמן, מה ה'יחוס' לזכות באותו כדור פשוט... ולא ידע האיש את נפשו מרוב תדהמה, אך מאחר שהבין את המצב, והבין שאין לו עם מי לדבר כעת על כך, כשכולם 'שיכורים' מהמחזה הנגלה לעיניהם, על כן הסיק מסקנות בעצמו, שכנראה בתוככי הכדור שוכנים אחר כבוד לכה"פ \$2,000,000... ועל זה כל הרעש הגדול. אמור מעתה, שלא נותר לי אלא לסדר לעצמי איזה דרך ש'כדור' פלא זה יגיע לידי ואהפוך בין רגע לגביר העיירה, בגמר ה'משחק' הבחין האיש שהכדור התגלגל לאיזה חור ונשאר שם, החליט האיש להישאר באולם הגדול עד שיעזבנו אחרון המבקרים, וכך כבר ימצא דרך להביא את הכדור לידו, משנשאר בגפו באולם וכבר התקדם ממקומו עד מקום הכדור הבחין לפתע ששומר הפתח עדיין נמצא באולם, החל לבו לפרפר, מה אעשה אם השומר יתפוס אותי בגניבתי את ה'מיליונים', בוודאי יקרא לשופטים ושוטרים וישליכו אותי הבורה לבית האסורים כל ימי חיי, אך לאידך, חמדת לבבו ל'מיליונים' לא נתנה לו להפסיד הזדמנות כזאת, משהסתפק הנה והנה החליט שעדיף לו להסתכן כי אין הדבר ברור שהשומר יראה וגם אם יראה אולי אצליח לברוח וכו', ובמסירות נפשו רץ, חטף הכדור וברח כל עוד נשמתו באפו... בדרך כשמצא איזה מקום מסתור במחתרת מקום שלא יוכלו השוטרים למצאו הוציא הכדור והתחיל לטפל בו, והרי הוא כמרחק נגיעה מאותם מיליונים האמורים לעיל - שבמו עיניו ראה איך שהכל רצים ומשתגעים כדי לחטוף את הכדור לידם... בלב רועד מפחד מהשוטרים - שמא בכל זאת יחפשו אחריו לגודל סכום המעות שגנב זה עתה, יחד עם שמחת הלב על העשירות שנחל היום, נפנה לקיים 'על השחיטה' שחט הכדור ברוב סימנים, ו...אויה, אין כלום בתוככי הכדור, בקושי מעט אויר ורוח... כלום וכלום. בלב כבד יצא לרחובה של עיר, עצר עובר אורח שהיה נראה לו כי אין כל כך מה לחשוש ממנו, קרא לו לצדי הדרכים, וכה אמר לו, שמע נא איש נכבד, את חטאי אספר לך, בתנאי כפול שלא תגלה לאיש, והנני מבטיח לך עבור זה סכום הגון (שהרי ממילא התעשר היום, ומה מקום יש לכמה פרוטות כנגד המיליונים) הנה הכדור נושא המיליונים הגיע ב"ה לידי, אך לא מצאתים כשפתחתיו אולי יגלה מר את אזניי, היכן טמונים הדמים, שמא בלועים המה בדופני הכדור... שחק האיש לשטויותיו של ה'כפרי' אשר עליו אמר קרא 'איש בער ולא ידע, כסיל לא יבין את זאת', על אלו מיליונים כבודו מדבר... ולעינינו ייאמר, כל העולם כולו רץ ומרדף אחר הקנאה התאוה והכבוד, הכל רודפים ורדופים, על מה... על אויר ורוח... הבל הבלים אין בו ממש, אך העומד מן הצד מדמה בנפשו אם 'חכמים' אלו רודפים אחרי דברים הללו, בוודאי טמונים בהם 'מיליונים'... אמנם אם יתבונן, יתפקח ויראה כי אין בזה יותר מבלון נפוח, כאותו הכדור שעטפו את האוויר והרוח בעיטוף יפה ונאה, עד שיכולים בני אדם לדמות בנפשם כאילו יש בקרבו איזה מעלה איזה תועלת וכיו"ב.

יח. בדרך זה ביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (תרע"ה) מה שמדוקדק בלשונות הכתובים בעניין עשיית המשכן וכליו, כי על כל כלי וכלי שעשו נאמר 'כאשר ציוה ה' את משה', חוץ מאצל ה'חצר' בו נאמר 'ויקם את החצר סביב למשכן ולמזבחה', ולא כתיב כאשר ציוה ה' את משה, כי ה'חצר' רומז על יראת שמיים, ועל כך צריך לעבוד בעצמו, שהרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים...

יט. שמעו נא למעשה נורא שמספרת הרבנית הצדקנית א"ח להגה"צ רבי אלימלך כהנא זצ"ל בתו של הגה"צ רבי בנימין ראבינאוויטץ זצ"ל חבר הבד"ץ דעיה"ק ירושלים, לחותנו של ר"ב ה"ה הרה"ג רבי אברהם כהן זצ"ל נפטר בן בצעירותו ושמו רבי רפאל [בעת שעמד על משמר קדושת השבת וקדושת ישראל בעיה"ק ירושלים] והותיר אחריו אלמנה וששה יתומים, אשר היטלטלו אנה ואנה עד שזקני הילדים מצד אמם סדרו שהבת הגדולה בת י"ב שנים תתקבל למוסד טוב וחשוב, שם ידאגו לכל מחסורה ונחשב הדבר באותם השנים ל'מציאה' גדולה.

במדרש (בר"ר יא י) 'שפורענותם של רשעים קרויה מלאכה'. ומקרא מלא דיבר הכתוב (משלי י כז) 'יראת ה' תוסיף ימים'².
 והזמן גרמא להתחזק בענייני יראת שמים³, לפי דברי השל"ה הקדוש (ריש פר' וישב) - 'המועדים של כל השנה יש להם שייכות לפרשיות שחלות בהן', עכ"ל.

ויהי מקץ זמן קצר נכנס אחיו של רבי רפאל ושמו רבי יודל (המכונה ר' יודל דער וועקער, ע"ש שהיה מעורר את בני ירושלים לסליחות) לבית אביו רבי אברהם (ה"ה זקני אותה בת מצד אביה ז"ל), וכה אמר להם, איני 'בעל חלומות' אבל כך חלמתי, איך שאחי רבי רפאל בא אלי ומזהירני כי בתו הגדולה קוראת בספר פלוני ששמו כך וכך, והדבר מטריד את מנוחתו - באשר אותו ספר מספרי המינים הוא, והנני נותן בפניך ג' ברירות, או שתסלקו הספר מידי בתי, או שתסלקו את בתי משערי אותו מוסד, ובאם לאו אביאנה אלי - ותסתלק לשיביה של מעלה. והנה, בצאתו מבית הוריו כשהוא מהרהר אולי בכל זאת חלומות שוא ידברון, נגלה לעיניו בן דודו הגה"צ רבי הלל שלעזינגער זצ"ל, ומיד אמר לו ר' הלל בהתרגשות - יש בידי פריסת שלום מאחיק ז"ל, ומהי, כי חלום חלמתי שהוא בא אלי - והיה דבר החלום ככל המחזה שחלם רבי יודל - לא פחות ולא יותר. מכיוון שנוכחו לדעת כי אמת יש בדבר, נכנסו שניהם לחנות וקנו כמה מיני מתיקה וילכו שניהם יחדיו לבקר את היתומה בבית היתומים, פתחו עימה בשיחה, ומעניין לעניין סיפרה לפי תומה שלאחרונה קיבלה כאן ספר פלוני - אותו הספר שכבר שמעו את שמו מאביה ז"ל, ואף הביאה אותו בפניהם, ונוכחו לדעת כי אכן תוכנו רע עד מאד.

אבל דא עקא, שמסיפור דבריה הבינו שאי אפשר לנתק אותה מהספר כל עוד שהיא תשאר בין כותלי אותו מוסד, כי נפשה נקשרה בו, וגם חברותיה היו באים ל'השתעשע' עמה באותו ספר, והבינו שחייבים להוציאה מאותו מוסד (כאפשרות השניה שהציב אביה בפניהם בחלומם), על כן החישו פעמיהם לזקניה מצד אמה - אשר הם הכניסו אותה למוסד זה וסיפרו להם את כל אשר נעשה, כמובן, שזקניה שהיו אנשים חשובים עד מאד הסכימו לכך, אמנם מאחר שהעוני והדחקות היו מנת חלקם עד כדי להחריד התנו תנאי קודם למעשה, שזקנתם מצד אביה תחתום על הכתב שהיא מקבלת על עצמה כל הוצאות גידוליה עד העמדה לחופה ועד בכלל, משם פנו לבית אותה סבתא, והיא נענתה על אתר שמקבלת על עצמה ככל האמור, אך ללא 'חתימת ידה', כי בכל זאת לא ידע האדם מה יהיה עמו בעתיד. לאור זאת, הוכרחה בת להישאר בין כותלי המוסד, אך לא לאורך ימים כי כעבור ד' שבועות נחבטה חבטה עזה בראשה במיטת הברזל, ונתגלגל הדבר עד כדי 'זיהום' (Pollution) עד שכעבור כמה ימים שבה ל'בית אביה' בגן עדן תהא מנוחתה...

ודבר שפתיים אך למותר, בזהירות ב'כלים' חיצונים המכלים מנפש ועד בשר, עד כמה מסוכנים הם ל'גוף' ולא רק לנשמה... ועד כמה מטרידים הם מנוחתם של דרי מעלה, וכל ערום יעשה בדעת לסלק עצמו מהם ומהמונם בכל שם וחניכא דאית ליה, וינצל מכל מיני 'סילוקין' אחרים...

וכה פירשו הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (ויגש, ד"ה ויגש) והרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות רעט. ד"ה וספרתם) בלשון הכתוב (תהלים צ יא) 'וכיראתך עברתך', שהקב"ה כביכול מתיירא שלא יחטא האדם חלילה - כי אז יהיה עליו להענישו על חטאו, וצער גדול יש לו כביכול לבורא בעת שאדם מישראל נענש לסבול יסורים. כעין זה אמר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות, אבות), לבאר את המשנה (אבות א ג) 'ויהי מורא שמים עליכם', שלכאורה מה שייך לומר שהקב"ה יש לו 'מורא', אלא, המורא של השי"ת שלא יחטא האדם ויתרחק מאתו יתברך, ומורא זה יהיה גם על בני ישראל, שיתראו שלא להתרחק מהבורא יתב"ש...

כ. וכה שמעתי מבחור חשוב וצדיק מעי"ת ווילאמסבורג יצ"ו, אשר בימות הקיץ הלך ברחוב העיר, ורצה לעבור את הכביש (road) וכבר הניח רגליו על הכביש, אלא שבאותו רגע הבחין כי לפניו איזה נסיון של שמירת עיניים... ומיד קיים בעצמו 'וינס', וחזר לאחוריו, בו ברגע ממש הגיח לאותו מקום רכב כבד שנהג בו גוי שיכור, ונסע בפראות ובמהירות עצומה, וללא כל ספק כי אילו היה נשאר שם היה מתעלה מיד לשיביה של מעלה... כי ממש ראה את המוות כנגד עיניו, ורק בזכות יראת שמיים ניצול לחיים.

בדרך מליצה פירשו במה שמבקשים ב'הושענות' הושענא למען סודך, כי בעניינים אלו רק הקב"ה הוא היודע וְעַד עַד כמה התגבר על יצרו, והם כ'קוד סודי' (secret code) בינו לבין קונו, ובעבורם ובזכותם יושע בכל ענייניו. כא. כבר כתב הראב"ד (בעלי הנפש שער הקדושה) הראשון לכל הגדרים הוא שמירת עיניים, דמתוך שענינו שמורים לבו שמור, ומתוך שענינו ולבו שמורים כולו שמור, שהרי כך הוא ה'דרך', עין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים, על כן צריך לעמוד על המשמר כבר בתחילה, בטרם מתחיל בנפילה אחר נפילה ח"ו...

הרה"ק ה'אהבת ישראל' מוויז'ניץ זי"ע היה אומר (אור ישראל את נב) שחודש אדר הוא זמן ראוי ומוכשר להאי ענינא של שמירת המחשבה, ונתן רמז לדבר 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', בשמחה אותיות מחשבה, והיינו שהזמן מסייע לשמירת המחשבה בטהרתה. ומבאר מעם הדבר, כי 'היא שעמדה' לנו בימים ההם בזמן הזה להינצל מאויבינו - ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים המה בשונאיהם, וכדאיתא בגמרא (מגילה יב.) 'שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה, אמר להם אמרו אתם, אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע, [שאל אותם רשב"י על טעם זה], אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו, אמרו לו, אמור אתה, אמר להם מפני שהשתחוו לצלם, אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר [פירוש, אם כן איך זכו לנס, והרי על ע"ז חייבים מיתה], אמר להם, הם לא עשו אלא לפנים, [כל פעולתם חיצונית היתה אבל לא קיבלו עליהם את הע"ז עליהם כאלוה ח"ו] אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים, ומכאן חזינן שהצלתם של בני ישראל היתה על ידי ששמרו על מחשבותם, והשתחוו לצלם רק במעשה ולא במחשבה, ועל כן זמן ראוי ומוכשר הוא חודש זה לזכך את המחשבה להיותה זכה וברה.

ועפ"ז אמרו לבאר השייכות בין הפרשיות העוסקות במלאכת הקמת המשכן לחודש אדר, כי המשכן נעשה לשם השראת השכינה כדכתיב 'ועשו לי משכן ושכנתי בתוכם', וכן, חודש אדר שהוא זמן של השראת השכינה לכל איש ישראל באשר הוא, וכמו שאמר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (לחודש אדר), שבחודש זה צריך כל איש ישראל לעשות עצמו משכן, ולכן נקרא 'אדר' על שם שהקב"ה בא לדור בביבול בקרבנו. וכן כתב הרה"ק ה'מאור עינים' זי"ע (תרומה ד"ה ויקחו) על מה שאמרו חז"ל (תענית כט.) 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', שהרי זמן הנס היה בי"ד ובט"ו בו ומדוע צריך להרבות בשמחה כבר מתחילת החודש. ומבאר על פי מה דאיתא (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב) 'שמות החדשים עלו עמהם מבבל', ויש טעם לכל חודש מדוע נקרא דווקא באותו השם, 'וטעם החודש אדר למה נקרא כך הוא מפני שבחודש זה נרמז א' דר, ר"ל א' שהוא אלופו של עולם וכו' דר עם התחתונים שמשרה שכינתו עם התחתונים', ומהאי טעמא כל החודש זמן שמחה הוא מהתקרבות הקב"ה אל ברואיו ומהשראת השכינה שבו, והרי אי אפשר שתשרה השכינה אלא במי שיש בו יראת שמים, וכאמור שצריך להקים תחילה את 'החצר' סביב למשכן, אך אם אין יר"ש חלילה אזי 'ושב מאחריך' כב...

עפ"ז נתן הרה"ק הישועות משה' מוויז'ניץ זי"ע טעם לשבח במנהג ישראל תורה (ומקורו בברכות יג:) לכסות את העיניים בשעת קריאת שמע, כי תחילה וראש ויסוד לכל 'קבלת עול מלכות שמים' הוא בשמירת העיניים, על כן כשעומד לקרוא ק"ש ולקבל עול מלכות שמים יקדים תחילה לעצום את העיניים...

שמעתי מאברך חשוב, צדיק ובעל 'מסירות נפש', לבאר בקרא (במדבר לט טו) 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם', והינו שהתורה מעידה שהאדם נכשל בזה, ולכאורה קשה, שלא מצאנו כן בשאר מצוות התורה, שם לא נאמר לא תחמוד אשר אתה חומד, או לא תרצח כי רוצח אתה וכו', ומאי שנא באזהרה זו יותר משאר האזהרות. אלא ביאורו, שבשאר לאוין אכן, יש בידי האדם להשמר מהלאו, בעצם ההחלטה וההנהגה שלא לעבור על הלאו, ודיו. אבל בעינינו הללו אומרת התורה - אשר אתם זונים, אין מציאות שלא תכשל, אם לא שתעמיד על עצמך גדרים וסייגים, לעמוד על משמר ה'ולא תתורו'.

סיפר הגרא"ד פריעדמאן זצ"ל, נוהג היה הגה"ק רבי יהודה'לע מדז'יקוב זי"ע לפזם ולנגן ניגוני התעוררות בעת רעוא דרעוין בין אמירת 'מזמור לדוד' - כי מנהגו היה כרבים הנוהגים לומר מזמור זה ג' פעמים, פ"א החל מפזם לעצמו 'ועינינו תראינה מלכותך' כשהוא אחוז שרעפי קודש, ואש להבת העולה מאליה יותר ויותר, והיו הכל בטוחים כי הוא 'מרעיש עולמות' לביאת הגאולה, אלא שבגמרו לפזם, נענה באש קודש, ואמר, 'ועינינו תראינה' - שהעיניים יכירו ויבינו ב'מלכותך' - שהקב"ה הוא מלכם (על העינים), הוא ה'בעלים' על עינינו ואינם כלל שלנו, על כן עלינו להיזהר ולהישמר לעשות בהם רק רצון בעליהם ולא כרצוננו ח"ו.

כב. רמז נפלא שמעתי לאמור, שהנה 'טעמי המקרא' על תיבות 'ולא תתורו' (במדבר טו לט) הם 'אזלא גרש', כי זה שרח"ל אינו נזהר מלקיים בעצמו 'ולא תתורו' הרי מגרש הוא את השכינה ח"ו, וגם הוא עצמו נידון בגירושין, והדברים אמורים ביותר כלפי ה'כלים' הטמאים והמשוקצים אשר מביאים את האדם לאבדון, 'מתגרש' מעצמו ומביתו וד"ל, כן אם יעמוד על המשמר לקיים 'ולא תתורו' אזי 'אזלא' - ילכו להם הגירושין...

שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון, אמר לו, יוסף, עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד ואתה ביניהם, רצונך שימחה שמך מביניהם, ו'זכרון' זה עמד לו לנוס מהעבירה ולהינצל מן הנסיון. ובוה מפרש שאבני האפוד המה זכרון לבני ישראל, להזכירם בכל עת שהם חקוקים על אבני האפוד לפני ה', וממילא יתיישו לעבור עבירה, 'ויהיה לבבם דבוק בה' שזכרו את מעלתם... וכלומר שבא הכתוב להודיע לכל איש מישראל, זכור את מעלתך הגדולה, כי אתה עומד לפני ה' ברוב חביבותו אליך, ואל יפתך יצרך להתלכלך בדבר שאינו מתאים לפי מעלתך²¹...

והלא כה הם דבריו כאש של הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם שבת זכור) בזה"ל, העיקר היא ראה, מקטן ועד גדול, שכל אחד ואחד נצרך להיות לו בוש גדולה, מאחר שרואה שהתורה צותה למחות את עמלק, והתורה נותנת טעם לזה משום שעמלק לא היה 'ירא אלוקים' (דברים כה יח) ולא היה לו בוש לפני השי"ת, ואיך לא נבוש, שעל רשע בזה שהתורה צותה למחות את זכרו תלתה התורה העיקר משום שלא היה ירא ה', ולא היה לו בוש לפני הקב"ה, ואיך לא היה יראה ובוש לכל אחד ואחד מישראל להיות סור מרע. עכ"ל.

זכרון לבני ישראל - לזכור מעלתו שהוא בן מלך

הוסיפו על דבריו, שה'אבנים' המה זכרון לבני ישראל, לומר להם, ראו נא את שמו של יוסף חקוק על האבנים, ותתבוננו ב'שכר עבירה כנגד הפסדה', מה

בפרשתן (לט ז), 'אבני זכרון לבני ישראל', וביאר ה'משך חכמה' (ד"ה אבני) דהנה איתא בגמ' (סוטה לו:) לעניין הנסיון הנורא שהיה לו ליוסף באותה

כג. וכן ידוע מאמרו של הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (באר אברהם ליקוטי אמרים) בפסוק (משלי ג יא) 'מוסר ה' בני אל תמאס', וכה ביאורו, מוסר ה' - הקב"ה מטיף לנו מוסר, בני אתה, על כן אל תמאס, זכור ואל תשכח שגב מעלתך כי בני אתה. וממילא אל תמאס ותתלכלך בבויך...

מספרים שאחר המלחמה עת נפלו רבים ברוחם ואיבדו את דעתם ויחד עם זה את דתם ל"ע, באותה שעה עלה לארץ הקודש אוד מוצל מאש בחור מבוגר, נצר לאחת המשפחות המפוארות והחשובות, גם הוא עקב המאורעות הקשים נשתבשה עליו דעתו, ועמד להינשא עם בת נכר ל"ע. רבים וטובים ניסו את כל אשר לאל ידם בכדי להניאו מלכרות את נפשו משורש עץ החיים בהסבירם את חומר הענין ואת עונשי הגיהנם וכו' אך ללא הועיל. בצר להם פנו אל הגה"צ רבי גד'ל איזנער זצ"ל שינסה להשפיע עליו. והוא בחכמתו שאלו למבוקשו או אז ענהו במילים ספורות, אה.. ס'איז פאסט נישט פאר א חסידישער בחור (אין זה מעשה ראוי ומתאים לבחור הנוהג במנהגי חסידות)... ובכך ע"י שמצא את נקודת מעלתו מצא גם מסילות לליבו התועה וגרם לו תיכף ומיד לזנוח את מחשבתו הנואלת.

ואף אם נפל ונכשל ל"ע עדיין יזכור כי 'בני אתה', וכמו שסיפר הגה"צ ר"י גלינסקי זצ"ל, שבשנות הזעם כאשר הוגלה ע"י שלטון הרשע ברוסי' למחנות עבודה בסיביר, שיכנו את כל האסירים בצריפים ישנים, והנה הוא רואה כי מידי ליל באמצע הלילה כשהכל נמים את שנתם בעמקות נפלאה, קם אחד האסירים בדממה, ובזריזות רבה ניגש אל אחת מפינות הצריף, מוציא בגדים מאיזה 'חור', חיש מהר הוא מתלבש בהם, ומתחיל לעשות תנועות נמרצות בידיו לכל עבר במשך מס' רגעים, וככלות 'עבודה' זו הנו ממחר לפשוט את הבגדים, מחזירם למחבואם ושב למנוחתו. משחזר הדבר ונשנה גם בלילות שלאחמ"כ. החליט הגר"י לשאלו לפשר מעשיו המשונים. האיש החוויר וסירב לענות, אך לאחר שקיבל הבטחה נאמנה כי לא יודע הדבר לאיש, ניאות לגלות את סודו, וכה אמר, דע לך כי אנכי קצין גרמני בעל דרגה גבוהה מאד בצבא, מתקוף תפקידי הייתי ממונה על מאות חיילים אשר סרו למרותי, וכל הגה היוצא מפי היה מתקיים כהרף עין. אך, לדאבון לב נפלתי כאן בשבי האויב הרוסי, ומזה תקופה ארוכה שמלבד העינויים במחנה העבודה המפרכים את הגוף, עוד מתאמצים המפקדים כאן בתחבולותיהם לשבר אף את רוחי בקרבי ולהוריד לי את ה'מוראל' עד עפר בעבודות בזויות ומשפילות. אלא שנתמזל מזלי, וכאשר הוגליתי הנה הצלחתי להבריח עמי את מלבושי הצבא שלי - עם כל ה'אותות' אשר קצין כמוני לובש על מדי הצבא שלו, עתה תבין, כדי לשמור על מעמדי גבורת נפשי, הנני לובש את בגדי אלו בהחבא, גם עושה אני תנועות של 'מפקד' רם ונישא המורה לחייליו לפנות ימין ושמאל וכיו"ב, ללא כל שינוי ממה שהייתי עושה בטרם גלותי, ובכך אני מזכיר לעצמי כי אני גנראל. למרות עינויי הגוף והנפש, וחרף כל ההשפלות וההכלמות המכלות מנפש ועד בשר לא אפול ברוחי כי אני גנראל.

האפוד כשאר אחיו, אלא עלה ונתעלה שהוא היסוד והמקיים לכל בני ישראל.

חוק חזק ונתחזק - עבדו את ה' בשמחה ובהתחזקות בפרשתן (לש מג), 'ויברך אותם משה', ופירש רש"י, 'אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם^כ, ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננהו^כ, ומבאר ה'תפארת שלמה', כי הנה מבואר בזה"ק כי כמה וכמה מקטרגים העומדים לבלבל את

גדול ההפסד של עושי עבירה, שאם היה שומע אליה ח"ו כמה היה גדול הפסדו לדורי דורות עבור הנאה מדומה של רגע אחד... ולאידך גיסא, כמה גדול שכר הבורח מהעבירה, שמאחר שלא שמע אליה משם זכה להיות 'רועה ישראל' (ובדאיתא בגמ' שם), שזכה לזון ולכלכל את כל בית ישראל (מהרש"א), ולא עוד אלא כמו שפירשו בספה"ק ששמות י"ב השבטים על האפוד היו חקוקים על אבן השהם שהוא אבנו של יוסף, נמצא שלא זו בלבד שלא הפסיד את שמו להיכתב באבני

והנמשל לענייננו מובן בפשטות, על כל יהודי להזכיר לעצמו בכל עת - אף לאחר שהיצר מפתהו לחשוב כי הוא נחוט דרגא, אינו שווה מאומה, ירים ראשו ויאמר לעצמו, בן מלך אני, לא אתנהג הנהגה שאיננה מתאמת לבן המלך, נצר לשושלת כרם בית ישראל המפוארה.

וכך הוא לשון הרמב"ם בפירוש המשניות (אבות ב יג) 'ואל תהי רשע בפני עצמך, כשיחשוב אדם עצמו חסר ופחות לא יגדל בעיניו חסרון שיעשהו', וכלומר, כשאדם מחזיק עצמו בשפלות ופחיתות הוא עלול לעשות את כל החטאים ח"ו באומרו 'ממילא אינני שווה מאומה'... (ועיי' באריכות בשערי העבודה' לרבינו יונה באות א' המאריך מאד בהאי עניינא). כד. אגב אורחא, הנה לכאורה קשה, מדוע היה זקוק לתפילה על השראת השכינה, והרי כל עשיית המשכן היה עבור זה, וכבר הובטחו מפי הגבורה (לעיל כה ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', נמצא שכל עיקר ומטרת בנין המשכן וכליו היה כדי שתשרה שכינה במעשה ידינו, ומדוע הוצרך משה רבינו לברכם על כך (עיי' ספר חסידים תתר"כ). ומכאן הוכיחו צדיקים שאין שפע בא לעולם בלא תפילה, ולכן, הגם שעשו את המשכן בכל פרטיו ודקדוקיו לא תשרה השכינה במעשה ידיהם אם לא יתפללו ויבקשו על כך תחילה. ואף אם רצון השי"ת להשפיע מטובו לבריותיו עדיין צריך לאיתערותא דלתתא על ידי שיעמדו בתפילה.

כה. הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל היה רגיל לפרש בלשון הכתוב 'ומעשה ידינו כוננהו', עפ"י מה דאיתא בגמ' (שבת לב:) 'איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו של אדם', ומעתה יש לומר שעל כך אנו מבקשים 'ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננהו' - שנזכה לכוון ולגדל את בנינו ובנותינו - שהן הן מעשה ידינו - בדרך התורה והמסורה, ותשרה עליהם נועם ה', בניים ובני בניים עוסקים בתורה ובמצוות, אין פרץ ואין יוצאת (הובא ביראה חיים' לבנו הגר"מ זצ"ל). ואכן תפילות הרבה צריך לשפוך לפני אבינו שבשמים שלא ניגע לריק ולא נלד לבהלה. אך אין די בתפילות לבדם אלא בצירוף 'מעשים טובים' של האב, שהרי זה דרכו וטבעו של ה'בן שעושה כמעשי אביו והולך בעקבותיו, ואם רואה ה'בן את תשוקת לבבו של אביו לעבוד את הבורא ית"ש הרי אף הוא ירצה לילך בדרך טובים, אך אם חלילה להיפך - מה יעשה ה'בן ולא יחטא...

הנה מובא בגמ' (גיטין נז:) 'מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק', וכבר האריכו המפרשים ליישב את הפליאה העצומה, איך זכה אותו רשע צורר היהודים לשכר גדול כזה שיצאו מצאצאיו תנאים ואמוראים העוסקים בתורת ה' בקדושה ובטהרה, וביאר הגאון רא"מ שך זצוק"ל שהנה הובא בגמ' (מגילה טז.) שכאשר הגיע המן להרכיב את מרדכי היהודי ברחוב העיר ראה אותו כשהוא מלמד הלכות קמיצה, אמר המן 'אתא מלי קומצי קמחא דיידכו ודחי עשרה אלפי ככרי דידי', והבה נתאר לעצמנו מה היה עושה אדם אחר באותה שעה, כאשר יורד מרום המעלה עדי ארץ, שר נכבד אשר נשאו המלך מכל השרים שעליו להרכיב על הסוס את שונאו המובהק בלב ונפש, הרי בוודאי היה מוצא 'אשמים' לתלות את קלקלתו, שמא אסתר דיברה עליו עם המלך וכיו"ב משאר סיבות שונות, אכן המן הרשע הכיר באמת כי גדול כוחם של היהודים ואי אפשר לשלוט עליהם, ו'מלוא קומץ' דוחה כל קטרוגים ומשטיינים, וכששמעו בניו וראו את האמת הבוקעת מתוך גרונו נכנס בעומק פנימיות נפשם שה'אמת' עם בני ישראל, והכרה עמוקה זו חלחלה בהם עד שבני בניו של המן נתגיירו ולמדו תורה בבני ברק, ואף היו מהם אמוראים קדושים וטהורים. ללמדנו שאפילו היהודי הפחות ביותר אם יראו בניו ויכירו עליו מהי נקודת נפשו הפנימית והאמיתית אף הם יעלו ויתעלו...

באר הפרשה - פרשת פקודי

ורק עי"ז יזכו שתשרה שכניה במעשי ידיהם, שאין השכניה שורה אלא מתוך שמחה (שבת ל:).

בפרשתן (מ ז), 'ונתת את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח', וכבר הקשו שמאחר שהבא לאוהל מועד מעון רחיצת ידיים ורגליים א"כ לכאורה מקומו של כיור לפני אהל מועד, אלא כי כלל גדול בעת הרחיצה מן העוונות הוא להיזהר מאד שלא להישאר במקומו בראשון, כי מילתא דשכיחא היא שהנכשל בחטאים עוונות ופשעים מרוד להתבונן שוב ושוב על העבר עד שכי יפול הנפול ממנו בעצבות ויאוש, לפיכך אמרה תורה, ראשית דבר, יעזוב את מקומו ויכנס (לא יעמוד לפני המזבח, אלא ירוץ פנימה בין האולם ולמזבח), כיו"ב, בעבודת האדם, יסיה דעתו מן העבר ולא יחשוב כמה שנכשל כבר, כי הרהורים ומחשבות אלו לא יביאו אותו לטהרה, אדרבה עי"ז ישקע ח"ו עמוק יותר בתוך הבוץ והטיט רח"ל, אלא, תחילה ירוץ כמו איל אל השי"ת ולהתעסק בעשה טוב, ובהיותו שם יתרחץ בתשובה מן העבר כ"י.

האדם, ובשעת העבודה ותורה ומצוות מביאים אותו לידי עצבות ומרה שחורה, ומחפים עצמם בכוונה לשם שמים, לאמר, אתה בן אדם למה תכניס את עצמך לעבודה הקדושה הזאת ואתה מלא עוונות ופשעים חלילה, הירצה ה' מידך וכהנה רבות בהזכירו עוונותיו רק בשעת תורה ותפילה, אמנם על האדם לדחות מחשבות אלו, ולעבוד את ה' מתוך שמחה והתחזקות, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים קיח י"ז) 'כל גוים סבבוני בשם ה' כי אמילם וכו', דחה דחיתני לנפול וה' עזרני וכו', לא אמות כי אחיה ואספר מעשי קה', שאותם ה' גוים' סבבוני להפריעני מעבודתו ית' והמה מתפארים בשם ה', כאילו אין כוונתם אלא לשם שמים, אך איני שומע להם אלא 'אמילם' - אחתוך ואדחה אותם מעלי. ועל כך הודה דוד ואמר דחה דחיתני לנפול בידם אך ה' עזרני והצילני מהם, ולא אמות - לא אעשה המצוות בעצבות בבחי' מיתה כי אם בחיות ושמחה ואספר מעשי י-ה'. ובוזה יתבאר מה שבירך אותם משה, יה"ר שתשרה שכניה במעשי ידיכם, והיינו שיעשו את העבודה מתוך שמחה ולא מתוך עצבות על חטאיהם הראשונים,

כו. וה'זמן גרמא' להתחזק שהרי שבת זו נקראת בקרב ישראל 'שבת חזק'... כן נקראת שבת זו בשם 'שבת הפסקה' (כי מפסיקים בה מסדר ד' פרשיות), וביאר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה בפרשתן ד"ה טעם) שכידוע אחד מרמזי 'מחצית השקל' מרמזים על חובת האדם לשבר ול'חצות' לבו בקרבו, להבין ולהשכיל שאינו 'שקל שלם', אמנם אל יעמוד תמיד בשברון לב זה ויתאונן על מצבו, אלא יעשה 'הפסקה' מאותו שברון לב ויתחזק, כי מאי דהוי הוי, ומכאן יתחדש בעבודתו ית"ש.

ודע כי הבא לטהר מסייעים לו, אם אין לבו של אדם נשבר בקרבו מרוב ייאושו אלא הוא מתחזק יזכה שיסייעו לו מן השמים שיוכל באמת להתחזק ולהתחדש, וכמו שאמר הרה"ק רבי זאב מז'אבריז זי"ע בשם הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע בלשון שנוהגים לומר בסיום 'החומש' לאחר קריאת התורה חזק חזק ונתחזק, שאם האדם מתחזק פעם אחר פעם ואינו מתייאש, יזכה שנתחזק - שהקב"ה מסייע בידו ויחזקנו מן השמים (הובא בצרור החיים מערכה י עב). ולעולם לא יאמר, אוי לי, כבר התרחקתי יתר על המידה בריבוי עוונות ופשעים עד שאין בידי להתחדש לעבודתו ית"ש, אלא יתחזק בה' אלוקיו המצפה לכל אחד ואחד מישראל באשר הוא, וכאותו מאמר נורא שאמר הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע לרמז בנוסח הברכה (הכל יודוך ביוצר אור בשב"ק) 'הא-ל הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח' וכו', כי דלתות שערי מזרח הם ר"ת 'שמד', שאפילו אם נפל עד לדיוטא התחתונה ממש רח"ל עדיין הקב"ה פותח עבורו דלתות שערי מזרח בכדי שיוכל להתחדש ולהיכנס בהם...

וסיפר הרה"ק, שפעם התלווה אל דודו רבי זעליג לידר במסעו לאיטליה (שנסע לשם לצורך מסחר האתרוגים) ובהיותם במלון בעיר טריעסט מצא ספר קטן, ובו שואל על נוסח התפילה המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, מדוע עשה ה' ככה, ולא ברא בפעם אחת את כל הבריאה, ומתרץ שם, שבא להורות לנו את הדרך נלך בה, שלא נאמר אבדה תקוותי - כזאת וכזאת עשיתי, וכבר אין לי כל תקוות טוב, לזה אומר לו הקב"ה, אף אני מחדש בכל רגע את העולם, ובכל רגע יש מציאות חדשה, גם אתה תתהפך מעתה למציאות חדשה.

וכך אמר הרה"ק היסוד העבודה זי"ע לפרש במה שאומרים בליל שב"ק 'מלך סומך נופלים, מלך עושה מעשה בראשית', שהקב"ה סומך נופלים על ידי שהוא מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, כי בזה נמצא שבכל יום נחשב האדם כברייה חדשה, וכאילו מעולם לא נפל (דברי שמואל, ילקוט השבת נב).

חשיכה והסתר, וענין זה יעמוד לעיני כל בית ישראל, בכל מסעיהם - בכל 'מסעות' ותהפוכות חייהם, להתחזק ביותר בעת שענין ה' על המשכן^כ.

איתא בגמ' (ב"ב קמ"ה: קמ"ו) על מה שנאמר (משלי טו) 'כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד', והאיכא שבתות וימים טובים, ותירצו שינוי וסת תחילת חולי מעיים הוא [כלומר, כל ימי עני רעים כי אין לו מה לאכול, וע"ז הקשו שבשבתות ויו"ט יש גם לעניים לאכול שכן נותנים להם מן התמחוי (רשב"ם שם), ותירצו ששינוי הרגלי האכילה הוא תחילת חולי מעיים, ולכן גם הם 'רעים' עבורו]. יש שביארו בדרך רמז, ש'עני' הכוונה ל'עני בדעת' (גדרים מא. וע' בעש"ט עה"ת פר' נח), וכל ימיו רעים, שתמיד מתאונן על שפל מצבו ועל 'קטנות המוחין' וזמני הירידה, לעומתו 'טוב לב' משתה תמיד - כי הוא יודע הוא שזהו עיקר העבודה, להתחזק דווקא בזמן הסתר וחשכות ושמה הוא בחלקו. והק' בגמ' והאיכא שבתות וימים טובים בהם מתעלה כל אחד לפי ערכו ודרגתו, וא"כ מדוע גם אז ימיו רעים, ותירצו שינוי וסת, כלומר שיודע העני בדעת שיחזור ביום ראשון להרגלו ולמצבו, וממילא גם בשבת אינו יכול להתחזק ולשמוח^{כט}.

כי עני ה' - מעלת המתחזק והמתגבר אף כשנראה לו כי חשך עולם בעדו

בפרשתן (פקודי מ לח), 'כי עני ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם', ביארו בה קמאי 'כי עני ה' על המשכן יומם' - שאם האדם שרוי בבהירות ובמצב של יומם כשהכל הולך כשורה, לא תזוח דעתו, כי ברגע אחד יכול להתהפך הגלגל להיות עני וחושך. לאידך, מי שנמצא ב'לילה' - שאינו רואה שום סימן ברכה מרוב חשכות, אל יפול רוחו בקרבו, כי ברגע אחד יאר ה' פניו אליו ב'אש'.

וזן רמזו צדיקים לגבי 'עבודתו' של אדם, כי הנה פעמים מתלונן האדם, רצוני ומאווי לעבוד את בוראי עבודה שלימה עבודה תמה, אבל מה אעשה, ותמיד חופפים עלי ענין וערפל המחשיכים בעדי, לזה אמרה תורה כי ענין ה' על המשכן - כשנדמה לך שעבים מכסים ומסתירים את האור, תדע, שבאמת הוא יומם, ולבסוף תראה שאלו הימים החשוכים הם הם המאירים ובאים^ל, ואילו כשהוא במצב של ואש תהיה - כשכל כולו בוער בשלהבת אש קודש הרי זה בחי' לילה בו, כי עיקר העבודה להתחזק במצב של

כז. ידוע שבסוף ימיו נענה הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע ואמר כי בימים מקדם היה נראה לו שהימים שהיה אור במושבו, ועבודתו הייתה מתוך הארה והרחבת הדעת הם הם הימים הנעלים והחשובים, והימים שחושך היה בעדו הם כפשוטם ימים אפלים שאין בהם ממש. אולם, כעת הוא רואה כי אדרבה, ימים הללו שעבד בהם את ה' מתוך חשכות והסתרה הם המאירים באמת...

וכן איתא ב'תורת אבות' (דרכים בעבודת הבורא אות מח), בשם הרה"ק מקאברין זי"ע בזה"ל, סיפר, פעם אחת הייתי חולה גדול, האב"ן זי"ק מיר גישטעלט די טעג (נעמדו לנגד עיני כל הימים שעברו עלי), וראיתי כי הימים שנראו בעיני כמאירים היו נמוכים מאד מאד, ואלו שנראו בעיני כנמוכים היו מאירים מאד. עכ"ל.

כח. ביום כ"ב שבט תרי"ט נסתלק לעולם שכולו טוב הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאצק זי"ע, ביומי הפורים כשעדיין לא נגמרו 'שלושים' (מיום הפטירה) נענה ואמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, הנה בקבלת התורה שהייתה בחג השבועות לא ארכו הימים ו'נשתברו הלוחות', והסבר הדבר הוא כי היה מעיקרא מתוך אורה והארה גדולה מן השמים, ואין זה בהכרח שישאר בר קיימא. אבל בקבלת התורה שהייתה בימי הפורים - הדר קבלוה מאהבה, מאהבת הנס, זה היה מתוך 'הסתר' שהוכרחו לשבר ולגלות את הקב"ה מתחת ההסתר, שבירה זו היא הגורמת לקבלת התורה להיות 'בר קיימא', וכוונתו הייתה לחזק לבות נשברים בהסתלקות רבם, כי אדרבה ההתחזקות מתוך השבר והיגון, היא תעמיד אותם להיות מקבלי תורה בת קיימא.

כט. והנה נאמר לגבי בריאת האדם 'נעשה אדם' (בראשית א כו), ופירש רש"י, 'אע"פ שלא סייעוהו ביצירתו (וא"כ מדוע נאמר 'נעשה' בלשון רבים)', לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן (שהקב"ה נמלך עם המלאכים אם לברוא את האדם), ולכאורה צריך ביאור מדוע נרמז עניין זה דווקא בבריאת האדם, והלא כבר קדמו לו יצירת תבל ומלואה עם כל החיות והבהמות, ואילו האדם לא נברא אלא לבסוף, וכבר היה יכול לנקוט לשון 'נעשה' בבריאה מוקדמת יותר. וביארו בזה על פי דבריו הנודעים של מרן הבעש"ט הק' זי"ע, ש'עשרה מאמרות'

באר הפרשה - פרשת פקודי

גובה המשכן, ללמדנו חומר הגאון וההתפארות^ל, כי כמו שהמתנדבים נדבה זאת לא התפארו איש על רעהו, כך נעשו מהם אדנים המורים על גדר הענווה כי הענווה הוא יסוד הבניין^ל, וכמו 'אדן' שהוא יסוד הנמצא על הקרקע או בתוך האדמה והוא המחזיק והמעמיד את כל הבנין. גם יש בלשון 'אדנים' לשון אדנות ומלכות, כי המכניע את עצמו הקב"ה מנביהו^ל,

אדני הקודש - השפל עצמך וינשאך המקום בפרשתן (לח נו), 'ויהי מאת הכבר לצקת את אדני הקודש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת הכבר כבר לאדן', ומבאר ה'כלי יקר' (ריש פר' תרומה) הטעם שדייקא מתרומת המשכן שבה היו כולם שווים - העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, ממנה עשו את האדנים שהם עומדים על הארץ ומעמידים את כל

בהם נברא העולם לא היו רק לשעתם, אלא הדברים חיים וקיימים ונאמנים לעד ולעולמי עולמים, וכגון, הרקיע עומד עתה על מכונו משום שמאמר 'יהי רקיע' מחייה אותו עכשיו ונותן לו כח להמשיך להתקיים, וכן בכל חלקי הבריאה, תבל ויושבי בה. גם כל אדם יש בו רוח חיים כי מאמר 'נעשה אדם' ממשיך לפעול את פעולתו לעשיית האדם. ועל פי זה יבואר הטעם שדווקא ביצירת האדם למדה תורה דרך ארץ שיהא גדול נמלך עם הקטן, כי רבים בוכים על זמני ה'קטנות' וההסתר, ואינם יודעים כי כל תכלית יצירת האדם היא דווקא לזמנים אלו, ועיקר הנחת רוח של הקב"ה שאמר ונעשה רצונו הוא מההתחזקות בזמני הקושי, ובא הכתוב ללמד לאדם הנמצא בזמן 'קטנות' ונסיון, כי 'הגדול נמלך עם הקטן', הזמנים 'הגדולים' הם טפלים לגבי הזמנים 'הקטנים', ולא עוד אלא כי ברגעים אלו ממש אומר הקב"ה נעשה אדם והגדול נמלך עם הקטן, ללמד על חשיבות הקטן.

ורמז יש בדבר כי ההבדל בין 'נעשה אדם' ל'אעשה' הוא מ"ט כמניין 'לב טוב', שמי ש'טוב לב' הרי אצלו בחי 'משתה תמיד' כי מבין מהו עומק המשמעות ב'נעשה אדם', לעומתו מי שהוא עני בדעת אזי אינו יודע מאי טעמא כתיב 'נעשה' ולא 'אעשה'...

ל. כתיב במגילת אסתר (ו יב) 'והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש', ואמרו בגמרא (מגילה טז.) 'אבל - על בתו, וחפוי ראש - על שאירע לו' - שהוכרח להוליך את מרדכי על הסוס ברחובות העיר, ומבואר שם בגמרא, שכאשר עבר המן ליד ביתו, עמדה בתו על הגג וחשבה שאביה המן רוכב על הסוס ואילו מרדכי הולך לפניו ומוליכו, לכן נטלה כלי חרס עם מי שופכין ושפכה אותו על ראש ה'מוליך', וכאשר הרים המן את עיניו וראתה שאביה הוא המוליך הפילה את עצמה לארץ מרוב צער ומתה. והוא פלא, שהרי הכריז המן בקול גדול 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו', ומדוע לא הכירה שאביה הוא המוליך על פי ה'קול' ששמעתו מכריז (וכמו שאמרו גיטין כג.) דלכמה דברים סומכים על טביעות עינא דקלא).

ותירצו בעלי המוסר, שהיטב היטב הכירה הבת את אביה, וידעה בו שבגאותו הנו מסוגל לשבת על הסוס ולהכריז על עצמו ברחובות ובשווקים 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו'. כי גאותו מוציאה אותו מדעתו עד שלא יבוש ולא יכלם לספר בשבחו ולפרסמם ברבים, ואין כל ראייה מזה שההכרזה היא בקולו של אביה שהוא המוליך ולא הרוכב, צא ולמד, כמה יעוורו עיני האדם על ידי הגאווה המאוסה, כי ברום לבבו הרי הוא רודף אחר הכבוד ואינו מבחין שהוא נעשה ללעג ולקלס בעיני הבריות... והוא עצמו אינו מרגיש בזה.

לא. לשון נפלא מצינו ב'רבינו ניסים' (ברכות נו: בשולי הדף) לבאר הא דאיתא בגמ' 'תניא, אין מראין דלועין (בחלום) אלא למי שהוא ירא שמים', וז"ל, כבר שאלני עליה תלמיד מבני ספרד היש לה טעם, ואני לא קבלתי בה כלום וגם לא נשאלתי עליה קודם לכן מעולם, ונמתי לו כי זאת קבלה היא ביד החכמים, ולא נודע לי שהזכירו בה טעם, אבל נראין הדברים בעיני, שאפשר שיהיו דומים יראי שמים לדלועין, שכשם שהדלועין אין בכל פירות הארץ גדולים מהם ואעפ"כ אינן מתנשאים על הארץ אלא כל זמן שהן גדלין ופרין הן מוסיפין נמיכות בארץ, כך הם יראי שמים - אין בכל הבריות מי שמעלתו גבוהה ממעלתם ולא עדיף מהם וכו', ואעפ"כ כל זמן שמוסיף להן הקב"ה גדולה וכבוד ונשיאות הן מוסיפין ענוה ונמיכות וכו'. ועוד נשמע מגופה של מלה 'דלועין' - דלו עיני למרום, וזו היא מדת יראי שמים, כמו שאמר חזקיה (ישעיה לח יד) 'דלו עיני למרום' כלומר שהן בוטחין בו ומצפין אליו ומחכים לטובו, והיה ישר בעיני השואל זה הפירוש, גם בעיני כל התלמידים שהיו לשם, ולפיכך כתבתיו בזה המקום. עכ"ל.

לב. גדולה מדת הענוה, וכמו שכתב הגה"ק החיד"א זי"ע בספרו 'דבש לפי' (מערכת ע"ן אות ה) שמי שהוא שפל ברך אין עין הרע שולט בו, ורמז יש לדבר, כי ענוה עולה בגימטריא קל"א ואילו עין בגימטריא ק"ל, ללמדנו שהעניו

וכלשונו של הרמב"ן באגרתו 'השפל עצמך וינשאך והזמן גרמא, וכדאיתא מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע המקום' לג.

שבחודש זה הקב"ה מבקש מכל חד וחד שיכניע עצמו תחתיו ואז יבוא לדור ולהשרות שכינתו בתוכו.

וזכר כתב הבעל הטורים (לעיל כה י) לבאר הטעם שכל מידות הארון היו שבורות, 'אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו', ללמד שכל מי שלומד תורה צריך לשבר ולהשפיל עצמו ל'.

יה"ר שנוכה להרבות בשמחה באלו הימים, ובמהרה נזכה לצקת את אדני הקודש בבית השלישי שיבנה באש מן השמים ויכונן בב"א.

מתעלה ע"ג עין הרע שלא תשלוט עליו.

עוד מצינו בתורתו של החיד"א (פני דוד, פר' בא אות יב) שהמכניע עצמו ונוהג בענווה אין יורד בגלגול, ומפרש בזה מאמר הכתוב (תהילים עח ט) 'ויזכור כי בשר המה ורוח הולך ולא ישוב', שהקב"ה יודע וזוכר כי בשר המה - היינו שנוהג בשפלות, וכפירוש רש"י (סוטה ד:) 'ש'בשר' מרמז על רכות הלב, וממילא רוח הולך למקומו בגן עדן לאחר אריכות ימיו ושנותיו ולא ישוב בגלגול בעולם הזה.

לג. ההכנעה היא סגולה לפרנסה בהרחבה, סימן לדבר נתן הרה"ק רבי יחזקאל מקאז'מיר זי"ע 'ונפשי כעפר לכל תהיה', ר"ל כשם שהעפר מצמיח כל הפירות והירקות ותבואת השדה שהם מזונות האדם, כך נפש האדם כשהיא בבחי' עפר הריהו מצמיח לעצמו השפעת המזונות. ועל פי זה יש לבאר מה שמצינו (תענית ט) שירד המן בזכות משה, שהרי 'האיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה' (במדבר יב ג), על כן היה גדול כוחו ורב זכותו להמשיך את המן ולספק מזונות לכל בני ישראל (הובא במאמר יחזקאל ח"א עמ' רפ"ב אות כג).

בעת שעלה הרה"ק מסקולען זי"ע לראשונה בחייו לפקוד את ציונו הקדוש של רשב"י במירון היה מלא בהתרגשות מרובה ביותר, כהכנה החליט לתת דורון לרבי שמעון - להקים סניף של מוסדותיו 'חסד לאברהם' באת"ק מירון, לכבודו של רבי שמעון להיות לו לניחא לנשמתו בגבתי מרומים.

משנכנס ברוב רגש ובהתלהבות עצומה לציונו של רשב"י, שמע לפתע זעקות נוראות 'מנוול ארויס... מנוול ארויס...' (מנוול צא מכאן). ויתחלחל מאד על כי כך זועקים אליו. ניגש אליו הגר"מ שטרן שיבחל"ח רבה של מירון והסביר לו שחלילה וחלילה אין הכוונה אליו, אין זה אלא יהודי העורך 'התבודדות', והוא זועק ליצרו כפי שכינהו חז"ל 'אם פגע בכ מנוול זה' - שיצא מעמו ויניחהו לעבוד את אביו שבשמים... אך עדיין לא נתיישרה דעתו של הרה"ק, באמרו, מכל מקום, סיבב הקב"ה שצעקות אלה יגיעו לאזני דייקא בשעה שנכנסתי הנה. אין זה אלא מכיוון שנכנסתי ברוממות הרוח על שהבאתי מתנה חשובה לתנא הקדוש. ורצונו של מקום וצדיקיו שיבואו הנה בלב נשבר... לא נחה דעתו של הרה"ק עד שיצא והתיישב בדעתו בענוותנותו הקדושה בחשבון נפש מר וחזר בלב נשבר, ואז כבר לא נשמעו הזעקות הקודמות... הגם שאין לנו כל השגה בצדיק קדוש זה ובקצות דרכיו, מכל מקום יש לנו ללמוד דרכי הענווה הטהורה.

לד. עוד למדנו מעניין ההכנעה בענייני מלאכת המשכן, דכתיב (כה יח) 'ועשית שנים כרובים זהב', וברש"י, 'דמות פרצוף תינוק להם'. וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תרומה תשי"א ד"ה כפורת ובשאר מקומות) שבא לרמז שגם מי שהוא 'גבוה' ונעלה בהשגתו כעין הכרובים שהיו על הארון עדיין עליו להכניע את עצמו מתוך הידיעה שאינו אלא 'תינוק', וכמו שכתב רש"י (תהילים קלא א) 'הנני עליך כמי שאין לו ידים ורגלים כגולם מוטל לנגדך'.

וכך אמר אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע שיש ללמוד כן מצורת המנורה שהיו בה שבעה קנים, כאשר שלושה קנים יוצאים מצד אחד זה למעלה מזה ושלושה מהצד השני, וככל שהנר היה גדול מחברו כך היה מרוחק מהנר האמצעי, ולעומת זאת הקנה הקטן ביותר הוא נמצא בסמיכות לנר האמצעי, וכידוע שעיקר המנורה היא הנר האמצעי וכדכתיב (במדבר ח ב) 'אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות', ללמדך שכל ה'קטן' הוא קרב יותר להשראת השכינה.